

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful cu
prețuri foarte moderate

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

In preajma Conferenței.

IDEI—PROGRAM.

Întrând de data aceasta în casa Românului creștin, la marea zi a Nașterii Domnului, zi ce ne aduce mereu aminte de marea *renaștere a popoarelor* ce abia mai orbecau prin întunerecul neștiinței ce le învăluia, — noi nu-i putem dori mai frumoase „*florile dalbe*” poporului nostru românesc, decât ca această zi a Nașterii Domnului, să-i aducă acum și iubitelui nostru neam *renașterea* mult dorită, dela starea învăluită în norii posomorîți, în care, cu suflute pline de griji, orbecăm, la o stare de înălțare sufletească, urmată de pășiri și fapte, cari se poarte pe fruntea lor Steaua strălucitoare a unui viitor biruitor!

Când, prin aceasta, în ajunul conferenței conchimate la Sibiu, venim în fața publicului mare românesc cu mărturisirea de nou, în mod solemn, a credinței noastre în aceea, că e de un folos superior pășirea cu o nouă armă tactică, ba chiar cu un program politic întregit, pe tărîmul arenei vieții politice fluctuante din această țeară, — ni-se impune datorința sfîntă, nu numai față de opinia publică a prezentului confuz, dar îndeosebi față de forul obiectiv al viitoarelor generații, ca să ne precizăm limpede convingerile.

Trăgându-ne seamă cu glasul conștiinței noastre, trebuie să constatăm, că nu noi vom să impunem convingerile noastre *obștei* românești, nu noi vom să impunem timpului spiritul, nu, căci de am fi pe de o mie de ori mai mulți, zădarnică ar trebui să rămână o atare incumetare, ci *voința obștei românești* să manifestează în voința noastră, spiritul timpului a trezit în sinul obștei românești dorul de a se încălzi și inspira nu de *vorbe*, ci de *acțiuni*. Voința maselor mari ale României de a lupta *prin fapte* și nu numai a asista în mod pasiv la discuțiile teoretice ale unor dogme politice; de a lupta o luptă vie pentru progresul și pentru fericirea lor, — aceste manifestații ale instinctului național, ne vom nizuși să le concretizăm în espunerile programatice de mai jos, și în faptele, ce vom trebui să le întreprindem, drept mijloace pentru realizarea și validitatea postulatelor noastre principale.

În conștiința, că fiește-care dintre noi „activiști”, și toți împreună, nu suntem — și nici nu putem voi să fim, altceva, decât modești dar devotați luptători pentru ideile izvorite din sentimentul de solidaritate națională a neamului românesc, ne vom da silința, ca să pledăm și să luptăm numai pentru *idei pe cari poporul le simte* și le recunoaște de salutare, și pe cari reprezentanții autorizați ai neamului românesc, le vor decreta drept bază a luptelor noastre viitoare!

În fața situației actuale politice, noi cei-ce consimțim cu ideile propagate de ziarul „Libertatea”, recomandăm conferenței naționale ce se va ținea la Sibiu în 10 l. c. următoarele idei programatice spre discutare și eventuală primire.

Ținta finală a tuturor luptelor și stăruințelor noastre va să fie: **Eluiparea garanțiilor de existență și dezvoltare națională a poporului Românesc, în cadrele constituției țerilor Coroanei Sfîntului Ștefan.**

Pentru realizarea acestui principiu vom pretinde, ca prin executarea și lărgirea legilor fundamentale în vigoare, cât și prin crearea unor legi noi, **să se garanteze și recunoască existența etnică politică a tuturor naționalităților**, cari toate împreună constituiesc patria noastră!

În consecință vom stăru, ca legea despre egala îndreptățire a naționalităților, să fie executată întocmai, și ca, făcându-se eventual revisuirea acelei legi, ea să fie completată și lărgită în spre mulțumirea tuturor popoarelor țerii!

Vom stăru, pe baza acelei legi, ca limba română să fie introdusă în usul comunelor la administrație și justiție, în toate ținuturile locuite de Români; ca în astfel de ținuturi să fie aplicați mai întâiu *funcționari români*, și numai în cazul, dacă numărul candidaților români calificați nu ar fi de ajuns: să fie aplicați ne-români, cari însă să fie obligați a dovedi că sunt calificați pentru limba română, știindu-o vorbi, scrie și ceti.

Vom stăru, ca delăturându-se legile și ordinațiunile dușmănoase dezvoltării noastre naționale-culturale, să fie susținută și lărgită autonomia bisericeii române răsăritene neunite, și să fie acordată deplină autonomie bisericeii române răsăritene unite. Vom pretinde, ca atât școalele române existente, și cele-ce se vor întemeia în viitor, cât și alte instituții culturale românești, să fie ajutate din *visteria statului* în proporție cu sacrificiile de sânge și avere, ce naționalitatea română le aduce pentru patrie!

Vom stăru, ca în toate școalele medii și înalte, susținute de stat, instrucția să fie gratuită, și întru-cât acestea se află pe teritoriu locuit de Români, *limba română să fie, în cele medii, limba de propunere*, ear' în cele înalte, obiect de *studiu obligat*.

Vom stăru să se creeze o lege electorală pe baza votului universal, în sensul, că fiește-care persoană, cetățean și cetățeană, care e trecută de 20 de ani, nu stă sub curatelă, nici nu a suferit pedeapsă pentru fapte criminale, nice e sub acuză criminală, să fie *înzestrată cu dreptul electoral activ și pasiv*.

Vom stăru pentru alegeri directe, secrete, după comune, și pentru împărțirea și arondarea cercurilor electorale pe cale legislativă în mod just și corăspunzător.

Vom stăru pentru ștergerea dreptului de virilist din autonomia comitatensă și comunală, și crearea unei autonomii basate numai pe dreptul electoral universal!

Vom stăru ca dreptul fișpanilor și solgăbiraelor de a pune în candidare numai pe cine ei vreau la alegerile de funcționari, să fie șters!

Vom stăru, ca membrii în senat (casa magnaților) să fie și ei *aleși* pe baza unui sistem echitabil electoral, astfel încât el să promoveze adevăratele interese ale popoarelor și ale claselor sociale diferite aflătoare în patrie.

Vom stăru ca din visteria statului să fie provăzută *gratuit poporul cu sfat medical, medicamente și cu îngrijire în spital*, ear' pentru îndeplinirea mai corăspunzătoare a scopului acestuia, crearea unui post de ministru al hygieniei publice, în al cărui resort să cadă exclusiv elaborarea unor legi și executarea lor, menite a îmbunătăți stările ticăloase în cari se află azi hygienu publică a patriei noastre, în paguba cetățenilor!

Vom stăru pentru serviciu gratuit de justiție.

Vom stăru, ca minimul de proprietate trebuincios pentru susținerea unei familii, să fie decretat prin lege, ca *scutit de dare și inalienabil*.

Vom stăru pentru delăturarea actualului sistem de dări, nedrept, și pentru înlocuirea lui printr'un sistem de dări progresive. Vom stăru, ca dările și aruncurile mari și nedrepte, cari astăzi trebuiesc plătite după proprietatea de pământ, să fie *scăzute*, ear' întreprinderile de natură de negoț și speculație cu bani, să fie supuse la dări mai echitabile, ear' obiectele de lux să fie supuse unor dări speciale.

Vom stăru, ca poporul rural să fie scutit prin legi drepte și executabile, de stoarcerea sa din partea cămătarilor.

Vom stăru ca statul să cumpere și să parteleze moșii, sub condiții ușoare de plată, între țeranii *băștinași* din localitatea în care se găsesec acele moșii!

Vom stăru, ca pășunatul în pădurile statului, să fie, pe lângă o taxă mică, dat în arândă direct *poporului*. Iar legea de păduri, să fie schimbată mai spre ușurare poporului.

Acesta va fi fondul dorințelor și cererilor noastre pentru neamul românesc!

În privința *tacticii politice* este convingerea noastră profundă, că chiar și între condițiile maștere, ce ni-le crează actualele legi electorale, noi Români suntem datori a participa la lupta constituțională, nu numai în comună și în comitat, dar și la *alegerile pentru dietă*. Drepturi politice numai prin lupte, jertfe și abnegațiuni, să pot dobândi! Numai prin muncă și acțiune să poate oțeli forța de rezistență a unui popor! Pasivitatea neactivă, istovește însuflețirea și producând un quietizm doctrinar, sancționează cultul formelor, pe contul *faptelor și al luptei!*

Ideală trebuie să fie *ținta finală* a ori-cărei lupte politice, căci la din contră, lipsindu-i baza etică, ea produce degenerare și dezastru. Mijloacele luptei însă, trebuiesc să fie *reale*, corăspunzătoare greutăților ce trebuiesc învinse.

Discutarea teoretică a îndreptățirii postulatelor noastre naționale și accentuarea nedreptății ce s'a comis în trecut în contra neamului nostru, prin crearea unor legi dușmănoase nouă, — poate să fie un mijloc de luptă și un izvor de gravamine, nici-când însă nu poate forma *esența* luptei noastre politice!

Lupta, noastră fie *luptă*, nu numai *tânguire!* Nu poate fi menirea bărbaților nostri politici să dovedească adversarilor nostri cu argumente juridice și cu analizele subtile ale chestiilor de drept public, îndreptățirea legală și firească a postulatelor noastre naționale. Menirea lor trebuie să fie: *validitatea voinței celor trei milioane de Români* și lupta vie și activă pentru validitatea acestei voințe!

Credința noastră în vitalitatea neamului românesc, este firmă și firmă ne este și convingerea, că — fie măcar după lupte îndelungate de decenii, — un viitor mai *bun*, mai *măreț* și mai *fericit*, îi este predestinat neamului românesc din partea providenței!

Inspirați de această credință, devisa noastră va fi: Înainte, cu D-zeu tot înainte, spre *libertate!*

Bisericile românești
în raport cu naționalitatea.

de

Dr. Valer Moldovan.

E mult de când un poet de-ai nostri a spus cuvintele că „*limbă, lege, vorbe sfinte la străbuni erau!*”

Azi legătura strînsă dintre *limbă și lege*, dintre biserică și națiune, este deja atât de notorică, am putea zice axiomatică, și a fost discutată și rediscutată de atâtea-ori, încât abia s'ar mai putea spune ceva nou în chestie.

În cele următoare eu mă voi nusi a atinge unele puncte de vedere, din care încă nu a fost tractată chestiunea: să lămuresc pe scurt originea și cauza identificării acestor două noțiuni în opinia publică românească.

Asupra cauzelor logice sau istorice a relațiilor excepționale de intime dintre „*limbă*” și „*lege*”, nu am aflat o părere dominatoare.

Drept cauză primordială să amintește din partea unora simțul profund religios al poporului român.

Nu frag la îndoială existența acestuia, dar' el nu esplică lucrul. Ar esplică alipirea Românului față de biserică, însă nu și cea față de limbă. Cu atât mai puțin se esplică legătura strînsă, am putea zice *contopirea* logică a celor două noțiuni.

Eu cred că simțul religios al poporului român, ca și alipirea față de neam, sunt numai efecte și nu cauze. Ear' legătura dintre ele, se esplică prin faptul, că în decurs de veacuri poporul român le-a văzut primejdute deodată pe amândouă, și el a trebuit să lupte atât pentru păstrea *limbei* cât și a *religiei* sale strămoșești.

Aici în toiul luptelor acestora de apărare, se află leagănul legăturii strînse dintre „*limba*” și „*legea*” românească.

Persecuțiunile îndelungate au avut încă totdeauna rezultatul contrar de cel dorit de persecutori.

Insași religia d-zeească alui Isus Christos, pe lângă adevărul învățăturilor ei convingătoare, are a mulțumi mult prigonitorilor din întâiele veacuri de creștinism.

În urma *persecuțiilor îndelungate și perseverante, atât în contra bisericeii, cât și a limbei noastre, s'a format între acestea două, în mod necesar și instinctiv, o reciprocitate sau o alianță de apărare mutuală*. Ear' condițiile de alianță le-au implinit cu sfințenie și loialitate ambii confederați.

Auzim pe mulți vorbind despre serviciile eminente ce le-a prestat și le prestează biserica neamului. De aceea a fost ea cu drept numită: „scutul naționalității” noastre. Subscriu și eu, Dacă însă vrem să fim obiectivi, trebuie să recunoaștem că nici naționalitatea nu a rămas datoare bisericeii.

Afirmarea aceasta a mea pare cevași mai nouă, mai neobicinuită, de aceea cred că e bine să o dovedesc cu unele exemple:

Dr. Teodor Mihali,
adv., mare propr.Dr. Aurel Ylad,
advocat.Dr. Alex. de Yajda-Yoevod
medic, mare proprietar.

Pe vremea persecuțiilor din partea principilor calvini, cele mai mari două pedece în calea calvinisării noastre, au fost: întâiu conservatismul poporului față de *ritul oriental*, așadară obstacol de natură pur religioasă, ear' al doilea: *limba românească*, sau mai bine zis convingerea poporului, că biserica noastră, e totodată și românească sau națională.

Obstacol de natură pur politică.

Va zice cineva, că pe vremurile acelea nu era încă desvoltată ba nici chiar trezită conștiința națională. Cum se poate dar' afirma că naționalitatea se fi fost scutul religiei?

Ca să ne convingem despre adevărul afirmărilor mele, nu avem decât să intrăm în vorbă cu un țeran fără carte, dela sate, care nu a cetit gazete și astfel nu se poate zice că i-s'a altoit conștiința națională în mod artificial. De-l vom întreba pe țeranul acesta, că de ce lege e, ne va răspunde sigur că e: „de legea românească“.

Nime nu va afirma că din răspunsul acesta nu transpiră un fel de conștiință națională, care în asemănare cu conștiința măestră și viguroasă a noastră, a inteligenților, o putem numi conștiință națională latentă.

Această conștiință latentă a avut-o poporul român și pe vremea încercărilor de calvinizare! Și principii calvini aveau atâta psihologie, ca să vadă acest lucru. De aceea ei au și încercat a îmblânzi pe acest „Argus“ al religiei noastre strămoșești, prin aceea, că au cercat să-și răspândească dogmele lor calvine, prin cărți tipărite în *limba română!*

Același procedeu s'a repetit acum două sute de ani când cu unirea. Dacă au reușit încercările de a câștiga o parte a poporului român pentru biserica Romei, e a se mulțumi faptului, că s'au făcut concesii față de cei doi aliați ai religiei noastre strămoșești: adevăcă față de *limba românească* și de ritul oriental.

Insă prin susținerea limbei, și biserica gr.-cat. a devenit biserica națională, în sensul larg al cuvântului. Faptul acesta e de mare însemnătate și în prezent și va fi și în viitor pentru cauza sfântă a poporului român. Pentru-că naționalizarea ambelor noastre biserici românești, a făcut, și face și azi, mai suportabilă, mai puțin funestă, diferența confesională dintre Români.

Poporul român, înțeleg masele țărânimii, în urma preponderanței naționalismului, nu vede în cele două biserici ale sale punctele prin cari ele se deosebesc, ci aproape numai punctele comune de atingere. Veleitățile confesionale întru-cât ele ici-colo străbat și în popor, sunt opera unor preoți, sau a inteligenței cu vederi strâmte.

La poporul de rând am avut ocazie să observ exemple clasice despre punctul de vedere curat național din care privește țeranul cele două biserici românești. Așa d. e. cutare țeran gr.-cat. prin faptul că biserica gr.-or. îi era mult mai aproape, mai la îndemână ca biserica sa, în decurs de ani și ani a umblat tot la biserica gr.-or. Ba cu timpul a și uitat că el e de altă lege.

A trebuit să întrevie o mică ceartă cu preotul, ca acesta din răzburare să descopere că omul

acela e de altă lege, și să-l alunge la ai sei!

Esemples de aceste nu sunt rari la ambele părți.

Și e bine așa. E bine să știm că bisericile au fost și sunt scutul cel mai puternic al *naționalității* noastre.

Insă în interesul neamului și bisericilor, e bine să nu uităm nici aceea, că și *naționalitatea*, precum în trecut, așa și în prezent, e un stilp puternic al bisericilor noastre românești.

Să cultivăm deci din toate puterile *preponderanța elementului național în bisericile noastre*, pentru-că rezultatul nu poate să fie, decât reducerea la minim a uritelor veleități și certe confesionale, și ne vom apropia tot mai tare de idealul raporturilor de frăție confesională, ideal din care ar rezulta: „*Oemulare nobilă*“ peterețele de natură pur confesională în viața internă și administrativă a bisericilor și pe terenul susținerii siugurative și *împreună*, a școalelor. Pe toate celelalte terene, cum e lupta politică, terenul economic și cultural, apoi viața socială, ar rezulta o *solidaritate națională* necondiționată și fără funeste rivalități de culise.

În aceste câteva șire se cuprinde un *program întreg*, o *condiuită de viață*, pe care ar fi bine să o aibă deapaururi înaintea ochilor fiecare inteligent român și mai vartos aceia, cari își arogă dreptul de a conduce instituțiile noastre din diferite centre.

Spiritul de blândetă, de iubire a fratelui, ca și a deaproapelui, care transpiră din învățăturile Celui născut din Fecioară acum 1904 ani, să planeze asupra neamului nostru în ziua de azi, și să ne arete Steaua lui cea luminoasă, care să ne conducă pe calea cea adevărată spre mântuire!

Turda, Decembrie 1904.

Spre știre.

Ni-s'a pus din unele părți întrebarea, că ce credem, permite-se-va să se țină Conferența din 10 Ian. la Sibiu ori nu, ca să nu-și facă unii alții cale în zadar.

Răspundem: Nici un delegat și iubitor al cauzei, să nu întârzie a merge la Sibiu pe acea zi, ori-ce știre ar afla despre soarta Conferenței. Noi după cât știm ea va fi *admisă*. Iar convocătorii ei să vor îngrijii a fi pregătiți pentru ori-ce eventualitate, și cei-ce vor merge, nu vor veni acasă fără a avea hotărârea mare a Conferenței și ori șa.

Deci la revedere cu toții și negreșit pe 10 Ian. n. în Sibiu.

Cucuvaele patriotice.

Deși unele ziare pasiviste ale noastre ne asigură mereu, că Ungurilor le e binevenită intrarea în activitate a Românilor, — noi n'am crezut-o asta nici odată. Căci am văzut cu câtă furie s'au aruncat asupra noastră la Dobra, la Nădlac, Pecica, când au simțit că ne mișcăm și noi, — iar acum vedem ce fel de tertipurii folosesc la compunerea listelor, ca doar' ne bat în alegeri. Poate de aceea fac asta, că le place dacă ieșim din pasivitate?

Iar cine vrea și un alt argument, cetească foaia B. H. dela 2 Ian., care luând notiță despre Conferența convocată de conducătorii naționali G. Pop de Băsești și Dr. V. Lucaciu la Sibiu, în care ved și ele un pas serios de organizare a Românilor, — strigă ca mușcată de șarpe, și provoacă pe Tisza, ca la nici un caz să nu ierte să se țină a cea Con-

ferență! Și de lasă șe se țină, îl socotește un trădător al ordinațiilor înțeleptului Hieronymi.

De-am fi răutăcioși am zice pasivității noastre: iacă unde află răsănet cu simpatie înțetirea d-voastră pentru păstrarea mai departe a pasivității!...

Proces retras.

Să știe, că procuratura diu Arad pornise cercetare și contra dlui Dr. A. Vlad, pentru vorbirile dela Pecica. Aflăm acum, că tribunalul a sîstat urmărirea, ne-aflând în vorbiri motive de a porni proces pentru ele contra oratorului.

Minune, că se mai află și atari oameni, cari să nu lase pe procurori a-și bate halaripul patriotic nebun de tot!

Curagiu odată!

„Gazeta“ dela Brașov scrie în numărul ei dela 3 Ianuarie n. un articol despre unitatea steagului, și aproape ia în zeflema pe convocătorii conferenței electorale. Iar într'un loc zice:

„De geaba vor scrie și vor asigura cei atât de dibaci în a întoarce mantaua după vînt (adeacă activității și convocătorii conferenței, cari nu se mai subscriu „în numele partidului național român... R. „L.“) și ei cu partidul trăesc și mor, căci e cu neputință să servești deodată la doi stăpâni, să vrei să faci destul și cerințelor partidului, și să te ferești apoi în tot chipul a nu carambola cu adversarii lui!“...

Asta vrea să fie, mi-te, acuză de lipsă de curagiu în a te expune temniței pentru cauză și partid!... Și cine face acest fel de reproșuri convocătorilor conferenței? Tocmai redacția „Gazetei“, ca și care nimenea între toți politicienii români ori în presa română dela noi, nu e mai meșter de a-și păzi pielea să nu »caramboleze« cu »adversarii«, reprezentați prin procurorii nostri! O, tu minunată vorbă cu gâtejul în ochiul altuia, de ce nu ești scrisă și pe păreții redacției »Gazetei«...

Războiul.

Port-Arthur-ul căzut!

Spre marea mirare a lumii, cetatea puternică Port-Arthur, după o împotrivire de 10 luni, — a căzut în mâinile Japonezilor. S'au luptat Rușii din ea, ca mari eroi, dar' ca ne-oamenii s'au luptat și japonezii pentru a o lua! Și dacă au luat-o, apoi, precum se vede din raportul lui Stössel, au a mulțumi boalei urite de „*scorbut*“ care a început a bîntui între Ruși, punându-i leasă la pămînt. Peste 14.000 de Ruși zac în spitale, alte pe atâtea or fi perit în luptele de pîn'aci, și așa abia mai avea 10.000 de ostași ca armată apărătoare, și și aceia bolnavi, așa că nu mai putea ținea piept cu zecile de mii de din afară!

După-ce a pierdut un șir întreg de întăriri de frunte, — Stössel a scris generalului Nogi, că predă cetatea. Acesta i-a primit numai decât imbiementul. Din 3 Ianuarie cetatea e a Japonezilor. Japonezii au slobozit pe toți oficerii ruși să meargă unde le place, nu-i țin prizonieri, dar' le-au luat cuvîntul de onoare, că în războiul acesta nu mai luptă contra Japoniei. Pe soldați însă, îi duc prizonieri în Japonia.

Ca să nu cadă întregi în mâinile Japonezilor, Rușii au nimicit ei înșiși cu dinamită întăriturile de frunte ce mai erau bune și au scufundat corăbiile ce mai aveau în port. Apoi s'au dat prinși și ei.

Trist Crăciun pentru Ruși.

Știri politice

Din România.

În România ear' e schimbare de partid la guvern. Liberalii, cari de vre-o 4 ani conduc frânele țării, nu s'au mai înțeles, au început desbinările pe chestii personale, — și au tras după sine căderea dela cărmă. Regele a încredințat de nou pe D. A. Sturdza cu formarea cabinetului, dar' neputînd ajunge la înțelegere cu nemulțumiiți din partid, n'a mai putut forma un ministeriu care să aducă pacea și puțința de guvernare. Probabil va fi încredințat dl Cantacuzino cu formarea unui cabinet conservator.

In Austria

a fost, aproape în același timp, crisă ministerială: ministrul-președinte Dr. Körber a abzis și M. Sa a încredințat pe Gautsch cu formarea noului ministeriu. Gautsch a mai fost, nu de mult, ministru, a primit acum de nou și a format guvernul, cu aproape tot aceia cari fuseseră sub Körber.

Eu și viitoarele alegeri.

— Declarațiuni principale. —

Mă simt dator să fac din capul locului o declarație: nu mă pricep la politică. Aceasta o știu mai bine toți cei cari m'au auzit cândva făcînd politică.

Cred însă că va fi la loc să mai fac, — tot din capul locului, — o a doua declarație, tot atât de importantă: sunt pasivist, dar pasivist dela roată. Nu ved în toată mișcarea activă nici un rost! Mai ales că știu prea bine, că pe mine nici așa nu mă va alege nimeni de deputat. Cu toate aceste cred, că și eu m'aș putea hotări pentru activitate, — dacă un cerc oare-care mi-ar garanta alegerea, ceace e puțin probabil. Sunt și rămân dară pasivist, în urma convingerilor alegătorilor români. Vorbiască mai întâiu ei, că apoi voi ști eu în parlament — să tac, tot atât de bine, poate mai bine decât mulți alții.

Țin și eu cu Românul: „Vorbă multă, sărăcia — deputatului. În politica actuală un singur da, rostit cu gura de jumătate, face mai mult decât 10 n u, strigate în gură mare. Uti exempla docent.“

Eu numai constat și nu incerc să-mi esplic, să dau samă de cauzele acestui lucru; și nu incerc să-mi dau samă pentru-că nu mă pricep la politică. Aceasta o știu, de altminteri, mai bine toți cei cari m'au auzit cândva făcînd politică. (Vezi declarația 1.)

Îmi dau însă bine samă că între cele două declarații făcute din capul locului există o tainică legatură, numai nu știu care. Nu mă pricep oare la politică, petru-că's pasivist sau sunt pasivist pentru-că nu mă pricep la politică; s'au poate...

Dar înainte de a trece mai departe, mă simt dator să mai fac o declarație: mă încurc ușor, mai ales, că nu mă pricep la politică... etc., vezi declarația 1., și chiar de aceea totdeauna mă silesc să iau lucrurile dela început începînd dela 67 și până astăzi, 37 ani de-a-rîndul, am fost pasivist neșovăit: o singură dată nu mi-s'a oferit mandat, o singură dată n'am fost ales de deputat. Dar nu odată, totuși cât p'aci era să fiu și eu ales. Puțin lipsia: încrederea alegătorilor și voturile lor...

De atunci m'am convins și mai mult că toată activitatea n'are nici un rost. M'am și pus să li-o spun asta Românilor, în serii lungi de articole,

dar știe Dumnezeu cum sunt Români aștia: cu cât mai infocat apărăm pasivitatea, cu atât mai mult câștiga activitatea.

Asta însă n'are să mă abată de pe calea apucată: voiu continua să combat din toate puterile de cari dispun, voiu lucra împotriva activității până în momentul suprem, — când un cerc mă va alege.

Astăzi stăm în fața alegerilor noi. Mă simt dară din nou dator să-mi preciez punctele de vedere.

1. Eu nu recunosc nici o activitate parlamentară — fără mine.
2. Decretarea activității prin o eventuală adunare electorală, numai într'un singur caz a-și accepta-o, anume dacă decretarea va urma după alegerea mea de deputat.
3. Convocarea adunării trebuie dară amănată până după alegerea mea.
4. În cazul acestei alegeri mă deoblig se votez și să recunosc și eu activitatea.
5. Dela aceste principii nu mă abat nici pentru un moment.

Am terminat. Vorbiască alegătorii.

Ion Papură.
pasivist din convingerea alegătorilor.

NOUTĂȚI

Tuturor cetitorilor nostri: Sărbători fericite!

Meseriași romani din Orăștie a-rangează Duminecă sara — a doua zi de Crăciun — o reprezentațiune teatrală declamatorică, în sala dela Transilvania, în folosul fondului propriu. Să va juca comedia „Împletește-Despletește“ prin dl G. Suci și dșoarele Anuța Berian și Ana Boier, — apoi „Dinu Sergentul“ viteazul de sub Paring prin dñii Nic. Groffu, C. Budoiu, George Bidu, Nic. Opreș, Nic. Botariu, Alex. Ionei, Aug. Deac, P. Grozav și dșoarele Ana Boier și Mariți Martin. Ceste din urmă vor declama și câte o poezie. După producție, joc. Bilete la dl I. Lăzăroi și seara la cassă.

Candidați de deputați... Fițiuca H. v. Din Deva s'a grăbit a scorni ea o listă de candidări românești în comitatul nostru. Am zimbît de sfătoșenia jidovească. Intre altele spu-ne că la Hațeg, contra lui Nopcea (care la Orăștie nu mai cutează să păsească și să vede, că merge să fericescă de Hațegani), va pași Dr. Victor Bontescu. „Közérdek“ desminte acum știrea și spune că ei acolo în Hațeg n'au auzit nimic de asta, dar atâta știu și ei, că un candidat opozițional (tot maghiar) va lupta contra lui Nopcea.

Cum Românii au majoritate mare în cerc, într'adevăr s'ar plăti să cerce un Român bun a grupa pe alegători în jurul său, — dar asta o putem face numai după conferința dela Sibiu, dacă aceea va decreta activitatea. Pân'atunci combinațiile foilor locale din comitat, sunt numai fantaziste.

Moarte. Preoțimea districtului protopopesc gr.-cat al Cudșirului, face cunoscut, că mult onoratul Demetriu Iancu paroch gr.-cat în Turdaș, asesor consistorial, etc. după un morb greu, împărțit cu ss. sacramente ale muribunzilor, a încetat din viață în 2 Ianuarie n. 1905, în anul al 64-lea al etății și al 30-lea al preoției.

În veci pomenirea lui!

Lipsa în Spania pare a fi mult mai mare ca pe la noi. Ministeriul are azi cea mai grea muncă, cu alinarea lipsei. Ci-că la începutul iernii erau deja numai în Madrid peste 20.000 de oameni, cari nu aveau o bucată de pâine la casă! Să fac o mulțime de daruri bogate de către Curtea regală și de nobili, — dar n'ajung nici pe departe pentru a împlini lipsa tuturor! Ticăloși de Jidani folosesc această

lipsă a poporului, și nu-i raritate să auzi, că colo și colo zeci și zeci de familii s'au înglodat în datorii la jidovi, plătinându-le câte 30% pentru împrumutul primit.

Venitele și chelulele băncilor române în anul 1903. Băncile române (azi în număr de aproape 100) an de an arată un progres tot mai mare și mai inveselit. Ca progresul acesta să-l arătam și în cifre — estragem din „Rev. Econ.” următoarele date:

În anul 1903, 89 institute de bani de-ale noastre au realizat.

Venite: interese după împrumut 5 milioane 619 mii 783 cor. 44 fil. Chirii și arânzi 111 mii 421 cor. 88 fil. și proviziuni 429 mii 277 cor. 96 fil.

În total dar venite de 6 milioane 160 mii 483 cor. 38 fil.

Cheltuieli:

Interese (după depuneri, reescompt, scrisuri fornicare etc.) 2 milioane 973 mii 756 cor. 87 fil. Spese: (salarii, tipărituri, porto etc.) 856 mii 733 cor. 65 fil. Marca de prezență 46 mii 557 cor. 57 fil. Dări (contribuții) 533 mii 446 cor. Amortisări din mobilă 55 mii 348 cor. 50 fil.

În total dar am avut cheltuieli de 4 milioane 472 mii 944 cor. 38 fil. A rămas dar un câștig curat de 1 milion 697 mii 539 cor.

Corul bis. gr. or. rom. din Deva, invită la producțiunea musicală-teatrală ce se va ține a 2-a zi de Crăciun în sala „Redout” din Deva. Venitul curat se va adăuga la fondul pentru ridicarea turnului bis. gr. or. din Deva.

O comună fericită. În Germania se află un orașel numit Klingenberg am Main, ai cărui locuitori nu plătesc nici o dare. Ba ce e mai mult, întocmai ca cei-ce au hârtii de stat sau valori comerciale, ei mai capătă din când în când și dividende.

E curată minune să vezi că executorul de dare în loc să vină să-ți scoată sufletul pentru plata dării, vine să-ți mai plătească el ceva din partea orașului!

Minunea asta se explică astfel: Orașelul acesta are o baie (mină) din a cărei lucrare se acoperă toate trebuințele financiare ale comunei. În unii ani rămân chiar prisosuri, și atunci fiecare locuitor primește încă câte 1—3 mărci, după măsura în care e înscris cu darea; iar copiii cărți de școală etc. Fericită comună, nu-i vorbă!

Invățământul comercial se face azi în țara noastră în 147 institute și anume sunt:

4 academii comerciale cu 300 ascultători 3 în Budapesta și 1 în Cluj) 37 școli superioare comerciale cu circa 6000 ascultători apoi 16 cursuri comerciale pentru femei cu 700 ascultători și în fine 90 școli pentru învățării comerciale cu 7000 ascultători.

Peste tot în Ungaria învață de prezent peste 14000 tineri pentru cariera comercială și cu toate acestea, după nenorocita metodă de instrucție din Ungaria — foarte puținii negustori pricepuți și cu dor de muncă sunt în țeară. Sistemul e greșit.

Din miseriile orașelor mari. Zilele acestea a fost judecat de un tribunal din Pesta la 6 luni temniță jidovul Diamant Lipot, pentru-că făcea cămătărie neiertată. Mai ales pe ofițeri îi apuca în cursă. Le dădea 500 cor. pe 2—3 luni și lua dela ei cambiu pe 7—800 cor. și o declarație pe cuvântul lor de onoare, că peste cele 2—3 luni îi plătește fără împotrivire, suma din cambiu, nu cea numerată lui. Un ofițer n'a putut plăti la vreme. Jidovul a provocat pe un chizeș,

acela a plătit, ca să scape de proces, dară a făcut arătare asupra jidanului pe care acum la băgat în dubă pentru mizerabila lui jefuire a oamenilor strămtorați de bani.

La Hunedoara se aranjează a doua zi de Crăciun o producțiune teatrală-musicală, cu copiii școlii române din Hunedoara, în sala hot. „Hunyadi-Vár”. Venitul curat se destinează școlii române din Hunedoara. După producțiune, joc.

Crișmarii nostri se grijească să-și plătească la vreme toate dările, căci ministrul de finanțe a dat ordinațiunea de sub nr-89186/1804 prin care spune, că cei care au licență de crișmă și nu-și plătesc dările, dar mai cu samă darea de venit după crișmă, li se poate detrage licența. Acum în potopul acesta de zarvă politică, e cu minte ca toți crișmarii nostri să-și plătească dările, ca nu cumva tălmăcitori reuțacioși ai ordinațiunii ministeriale, să le facă necasuri ori chiar să le detrage licențele. Vorba: paza bună trece primejdia mare.

Paza pădurilor în America. Statele Unite americane, cheltuesc grozav de mult pentru susținerea și prăsierea pădurilor. Are pepiniere uriașe unde prășește arbuști din semințe. În fie-care zi se așează în pământ câte 35.000 de arbori! Așa știu acolo preții pădurile, nu numai să le pustiască, ca — pe aiurea.

Séracul Fulger! Cunoscutul cantor din Pricaz, Ioan Fulger, a fost în zilele din urmă a vieții sale tare prigonit de soarte, iar acum s'a sfârșit în mod trist de tot. În primăvara anului acestuia îl luase de minte un vagabund pripășit prin Oraștie, să intre cu el în companie de făcut bani. Au fost prinși, și stete cantorul Fulger vre-o 6 luni închis în Cluj. Abia întors din toamnă acasă, în noaptea de 1 spre 2 Ian. n. a fost aflat omorît pe lângă drumul de fer. Era lovit rău la cap și în un umăr și o mână ruptă de tren. Să crede că l'a omorît un reuvoitor al seu, apoi l'a pus lângă tren ca să pară că trenul l'ar fi omorît. E bănuț ginerele său, pe care auzim că l'au și arestat până să se vadă prin cercetare judecătorească de are parte în crimă, ori ba. Unii spun că bănuțul a recunoscut deja, că el l'a omorît.

Carne din România în Amsterdam. O firmă din Amsterdam a încheiat târg cu măcelarii români din Turnu-Severin să-i trimită 50 vagoane de carne de vită, cu prețul de 48 bani (circa 46 fileri) per chilogram. Carne proaspătă se sară și se așează în butoaie în Turnu-Severin și apoi se trimite în Hamburg, unde se prepară conserve. Pentru cantitatea vândută vor trebui cam 5000 capete de vite.

Advocații și deputația. În Statele Unite, dintre cei 386 de deputați ai parlamentului, 357 sunt advocați! Căci ei sunt mai chemați a-și spune cuvântul la facerea legilor. În Anglia, însă, nostim, din 679 de deputați, numai 127 sunt advocați. În Franța diu 584, abia sunt advocați 139.

Ger grozav. În ziua întâie de Crăciun apusean, era încă timp primăvăratic, călduros, cu tină. Deja a doua zi a început a ninge, apoi a dat un ger aspru, care ține într'una. Pe aiurea gerul e grozav și trage după sine întâmplări înspăimântătoare.

Din Satoralja-Ujhely se scrie, că în tot comitatul e un ger de 18 grade. Proprietarul Mokk din Vajdacs, mergea cu trăsura dela oraș spre casă. Pe drum i-a înghețat cocierul cu fr-

nele în mână și a căzut mort sub roate! Proprietarul până a ajuns acasă, deși de zece-ori mai bine îmbrăcat ca nenorocitul cocier, — i-a înghețat și lui mâinile și picioarele! — Trenurile din pricina gerului întârzie și ele tot mereu.

— Lângă Timișoara au aflat înghețată pe o fată de țeran român Catalina Ghiura din Mehala, care mersese la oraș să ducă mirelui ei soldat o păreche de mănuși. Cercetarea pare însă a dvedî, că fata a fost sugrumată de ceva dușmani ori dușmance, și nu ucisă numai de ger.

Din Brad aflăm, că mai mulți binefăcători au trimis frumoase daruri pentru așezemintele culturale umanitare de acolo:

1. Pentru „Fondul Dr. Hodoș” a trimis de dl Veliciu (Chișineu) 30 cr.; — Adam Dămianu, funcționar la „Crișana” în loc de anunțiu de logodnă cu dsoara Olimpia Ometa, 20 cor.: profesorii și intelighința de acolo, în loc de felicitări de Anul-Nou 51 cor. (vom publica lista lor.)

3: Pentru îmbrăcarea școlarilor săraci dela gimnasiu, pe Crăciun, dela 4 domni, cor. 38.40.

Indemnăm și pe alții a trimite în loc de felicitări de Anul nou ajutoare acestor fonduri cu nobile scopuri.

Cel mai mare poet din lume e desigur împăratul Japoniei. Dragostea lui pentru poezie crește cu virsta sa. Ziarul „Japan Mail” scrie că nu trece o zi fără ca — chiar și acum în vremile grele de război, — Mikado să nu compună 27—35 de Wa-Ka, (așa se numesc cântecele în Japonia). Acestea le trimite apoi baronului Takasaki spre esaminare, a cărui critică e totdeauna însuflețită. Numărul poeziilor compuse de Mikado e preste 50.000. Împărăteasa încă e poetă, dar nu atât de rodnică ca soțul ei; densa compune abia 2 poezii la săptămână.

Un crâsnic ce și-a tras însuși clopotul la ceasul morții. Crâsnicul bisericii reformate din Muncaci, mersese în sara de Crăciun să tragă clopotul la slujba de sara. Trage el, trage, de-odată clopotul stă locului. Preotul mână doi oameni să vadă ce-i de nu mai trage crâsnicul. Aceștia venind în jos din turn, aduseră cu ei trupul mort al clopotarului. În decursul tragerii, el, care suferea de-o boală de inimă, în urma încordării prea mari, a căpătat gută și a murit îndată, trăgându-și însuși clopotul în ceasul morții.

Abonați „Libertatea” pe timpul alegerilor.

Rugăm pe abonații nostri, popor ca și cărturari, să grăbească a ne trimite abonamentul, deocamdată în forma veche: 6 cor. pe an (țeranilor se dă și mai departe cu 4 cor pe an), — cu atât mai vîrtos că în vremea alegerilor de deputați și după ele câtva timp, foaia va apare de mai multe-ori la săptămână, fără a îngreuna pe abonați! O vor primi tot pentru prețul acela. Dar' se va trimite numai celor-ce au plătit! Grăbiți deci a o abona, ca să o puteți primi în toate părțile la vreme!

Fiind asta foaia care a dus cele mai vii și isbutite lupte la alegeri, — fac lucru înțelept cei-ce, mai ales acum, vor face-o să ajungă în cât mai multe mâini de cetitori din popor, cărora ne vom adresa deosebit prin articli scriși pe înțelesul tuturor, în vremea acestor alegeri!

Adunați deci cel puțin pentru timpul alegerilor abonați la „Libertatea” și trimiteți prețul tot pe un

mandat postal, scriind bine adresele. Primum, în vederea acestor zile, și abonamente de 1 coroană, pe 3 luni.

Stiri mărunte. În Alba-Iulia s'a deschis Fabrică de bere — filiala fabricii din M.-Vașarheiu. Proprietar Bürger Albert.

— În comuna Găvoșdia (com. Hunedoara) se repară școala. Preliminat 3477 coroane. Vadiu 5%. Termin 23 Ian. Ofertele trimise la „állam-építészeti hivatal Deva”.

— Cu 1 Ianuarie 1905 la Bursa din Budapesta au intrat în vigoare nouele usance.

— Agio la plățile de vamă e fixat pe luna Ianuarie 1905 cu 19½% (Rportul între aur și argint).

— Poliția secretă din New-York primește în fie-care zi 100 de înștiințări despre fuga unor mișei, dafrandați etc., din toată lumea, recercându-o să-i prindă. Căci toți știu, că cine a pus mâna în banii altuia, o ia la — America.

Audiat.

Stimate D-le Redactor!

Basat pe principiul: audiat ur et altera pars, — îmi iau voie, a Vă ruga, să binevoi-ți a da loc în foaia D-Voastre următoarelor șire:

În nrul 51 al foii D-Voastre a apărut o notiță subscrisă de un anumit „X”, care află de bine a se ocupa cu modesta mea persoană într'un mod de tot tendențios și reuțacios.

Nu-mi plac polemiile ziaristice, drept-acela voui fi cât se poate de scurt și calm în răspunsul meu.

Sunt de 3 luni în Geoagiu și totuși n'am cunoștință de acei „câțiva tineri români” de aici, despre cari scrie corespondentul D-voastre, că au voit să pună basă unui cor, care se cânte în biserică. Știu că este aici un învățător român și un scriitor de român, pe alții nu-i știu.

Asemenea n'am cunoștință nici despre aceea, că acești „câțiva tineri români”, — cari de fapt nu există, — m'ar fi rugat, ca să primesc a fi dirigentul corului lor.

Știu numai atâta, că înainte de asta cam cu o luna, a venit într'o seară la mine dl Laurențiu Perhaiția și spunându-mi, că D-Sa, dimpreună cu alți 2—3 învățători de aici și din jur, voeste să aranjeze o producțiune teatrală cu ocaziunea sărbătorilor Crăciunului, la care m'a rugat să iau și eu parte activă și totodată să formez din ei patru un quartet, pe care să-l instruez și conduc eu.

I-am refuzat, din cauză că pe Crăciun eu mă duc acasă și astfel nu pot lua parte la producțiunea ce D-lor voesc a aranja.

Cam tot pe vremea aceea m'au rugat și vre-o câțiva colegi maghiari de aici, ca la seara de Sîntrestru a lor, să iau și eu parte activă. La început n'am voit să primesc; dar fiind-că ei m'au rugat insistent, în mai multe rânduri, am fost silit a primi, (?) eu atât mai vîrtos, că aici în Geoagiu nici cafeana, nici alt loc de întâlnire nu este, numai o casină (maghiară Red. „Lib.”), în care venim toată intelighința fără deosebire de naționalitate. Și considerând, că eu sunt într'un contact zilnic cu ei, și că venitul petrecerii era destinat în favorul casinei, am fost silit (?) a primi. Am primit dar și am instruat corul constător din 18 inși la 2 cântece nemțești și anume: Un marș de Kücken, și rugăciunea din „Ein Nachtlager in Granada” de Kreutzer, firește cu text maghiar.

Punctul de violină însă nu l'am executat din simpla cauză, că m'o

pus fără voia și ști. mea în program.

Acesta e purul adevăr. Toate celălalte sunt scornituri și minciuni, pe cari le resping cu încredințate.

Ear' acuma judece fiecare, da am greșit eu cu asta ceva în contra sentimentului național!

Cât timp am fost universitar în Cluj, am fost elevul conservatorului de acolo, dimpreună cu alți colegi români, și am fost membru activ în orchestra cea mare a conservatorului, dar' încă nimeni nu l'o trăznit prin minte să scrie insinuări mincinoase și corespondențe anonime prin foi deste mine, numai acuma s'a ivit un erou din tufă, — omul D-Voastre de deplină încredere — care cu pumnul în buzunar și cu curagiul în straiță dă în vileag știri primite din lună, cu care — până nu iese la iveală, să-l știu și eu cine e, — nu stau de vorbă!..

Primi-ți stimat d-le redactor, asigurarea stimei mele.

Geoagiu, în 2 Ianuarie n. 1905.

Iustin Cloșca Iuga,
cand. de avocat.

Care va să zică: dl Iuga recunoaște însuși tot ce s'a spus despre d-sa. Atunci la ce mai umblă după săbii prin Oraștie? Crede că prin un eventual ciocnit de săbii — foarte la modă tot între ungu-rași — d-sa își corege greșeala națională mărturisită mai sus?

Dar' e, într'adevăr, trist. Ai un tinerț trecut prin universitate.

Ajuns într'un sat ca Geoagiu, se lasă folosit de câțiva jidănași-ungurași fiind-că e în societatea lor! Dar' dacă un atare tinerț ar ajunge aruncat de soarte colo pe la Seghedin, pe pustă, unde nu mai are societate românească de loc, acolo ce ar face?

Dl Juga zice: Judece ori-cine, — și noi zicem tot așa, judece tot omul drept, după mărturisirea proprie de mai sus!

Nici-odată...

Zi călduroasă de lunie. Eram prin pădure. Singur-singurel rătăcim în dreapta și în stînga. M'am așezat pe un copac întins la pământ, pe care vîntul ori poate chiar un trăsnet l'a culcat. De aci ascultam concertul melodic al diferitelor paseri. De-a lungul și de-a latul pădurii nici un om. Din depărtare se auzea numai răsunând glas duios din fluer. Il aducea un vîntuleț ce adia de cătră munte. Păraul șopotea mereu o poveste pe care doar' numai el de-o știe.

Mă cuprinsese fără veste un dor și o jale adâncă, și nu puteam să-mi dau seamă, de ce...

Am văzut o turturică și mi-am adus aminte de feliurile povești ce le leagă poporul de existența acestei paseri. Fata de împărat, — zice că ar fi fost totdeauna. Și a fost îndrăgostit de atare Făt-frumos cupletele de aur.

M'am gândit ce fericită e această pasere în asemănare cu mine... Ea cel puțin și-a văzut dragul și alesul inimii sale cu ochii. Și eu? Eu nu o cunosc. Nu știu cine-i, de unde are să vină? Nu o am văzut poate nici-odată. Nici-odată nu i-am auzit glasul. Și nici numele nu l-i știu. Dar' știu, simt că trebuie să fie aproape de mine. În taină o aștept. Nu știu de va veni seara ori dimineața, dar' știu că are să vină, am s'o întălnesc.

Un vînt ușor bate prin ramurile copacilor și pădurea fremătă și echoul lui răspunde:

— »O întălnesc!«

Știu eu că așa are să fie, și nu altcum. O voi vede-o, o voi îndrăgi..

Și sorții nu te voi putea opune. Poate doar să scrii unde-va în Acafișului ceresc, cum, unde am s'o vedea s'o iubesc.

Murmură pădurea și vântul hătru me, ear' eochol dulce răspunde:

»S'o iubesc!«...

Duios... am să-mi întind dornice brațe după ea — și o voi aștepta. Poate obosit le voi închide earăși goale și cine știe de nu le voi deschide de nou... Și de nou voi aștepta-o și ea poate nici prin somn n'are să viseze de dorul meu. Văzând că nu mai vine, voi închide obositele-mi brațe și mereu voi șopti înzadar.

Soarele par'că ride, și al pădurii echo trăgănat răspunde.

»Inzadar!«...

Plăcut miros de flori dulci plutește pe aripile vântului și copacii par'că se sfătuiesc unii cu alții. Un somn dulce mă cuprinde și, mai mult treaz visez. Visez de ea... O ved înaltă, de o paliditate plăcută la față, șagălnică, cu zimbet necrezător pe buze, cu pletele de aur răsirate, prinse de asupra cu o fundă roză, degetul și-l ține pe buze și cu capul dat pe spate se apropie și cu accentul ce-l are vorba omului când simte ceva greu pe inimă îmi zice: Nici-odată!...

Ritul murmură ca-și-când ar îngâna pe cineva, pădurea plânge, echo jalnic produce cuvintele ei:

»Nici-odată!«...

Și e așa de trist acest »Nici-odată«. Așa de trist și de tânguios... Ba are în el ceva chiar, ce e făcut arume să mă săgeteze.

Supăratu-'s Doamne! Par'că eu aș fi de vină că soartea mea seamănă așa de tare cu a turturelei orfane!...

Mi-am părăsit locul și încet-încet mă trag cătră casă. Soarele a asfințit și privighitoarea îmi cântă. E atâta duiosie în concertul ei și o nesfârșită jale...

Cătin.

DE TOATE

— In părțile de sud ale Madagascarului, în lipsa de cai, „cavaleria“ călărește pe -- boi!

— Cea mai scurtă vedere între toate animalele pământului, o au șerpii. Boa, uriașul între șerpi, abia vede la atâta depărtare, cât face una a patra parte din lungimea trupului seu! Mulți alți șerpi nu ved nici pe atâta de departe!

— Doar cei mai mici oameni ai lumii sunt azi seminția Negriților de pe insulele Filipine, seminție din care mai trăesc numai 38.000 de inși. La acești oameni nălțimea mijlocie e de patru urme și 10 policari (ceva mai binișor ca un metru).

— Mare e emigrațiunea Jidovilor din Rusia, (și tot mai sunt berechet!). Din 1880 până acum, au plecat din Rusia peste un milion de perciuni! Cei mai mulți au riers în America, iar după America mai mulți în noul lor pământ al făgăduinței — Ungaria.

— Cea mai mare broască țestoasă, din câte s'au știut până-acum a fost broasca țestoasă ținută în muzeul din London, care era mai bătrână de 80 de ani și mai grea ca de 850 fontți! Și până a perit, a tot crescut!

Femea harnică odată, e femea fostului șef de gară G. Shannon dela Linia ferată Erie, în America. Când bărbatul ei a murit, ea a preluat îndată slujba de șef de gară și ci-ca o conduce și azi cu toată corectitatea!

„Importanțiune de Cafea și Tea“

Romulus Pascu
Fiume.

Cu ocașiunea sfințelor srbători, Prea stimați mușterii români, cari au binenoit a mă onora cu comande, primească pe această cale felicitările mele la Nașterea Domnului și tot odată le doresc un An-Nou fericit!!

Romulus Pascu

mare importat de cafea
în Fiume.

Se caută un comerciant harnic, pentru să așeza în *Iliamurșană*, unde ar avea un viitor sigur și frumos!

Caută loc de scriitor în o cancelarie advocațională ori la vre-un institut, după punită în Orăștie, dar' și în alt loc, — un scriitor bun, nepretensiv, modest.

Adresa la admin. foii.

Pânzării de Schroll și țesături de Sighișoara.

Anunț!

Subscrisul îmi permit a aduce la cunoștința onor. public din loc și jur, că mi-am deschis o

prăvălie de manufactură

din articli alesi și proaspeți, în fostul local de prăvălie al reposatului I. Lang, Piața mare Nr. 27.

Rog pe Onor. public să mă onoreze cu cum-părări și comande.

Despre prețuri culante și serviciu prompt garantez.

Orăștie, în Noemvrie 1904.

Cu toată stina

A. G. MUNTEAN.

NB. Tot aici află loc un *învățcel* din casă bună.

Tricouri de copii și ciorapi patent, de lână!

Arniciuri în toate colorile, de țesut și de cusut!

Lână „imperial“ și bumbacuri de împletit!

Creamul și săpunul de benzoe mygdale conservează mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui
Cornel Demeter

să pot căpăta în apoteca

N. Vlad, Orăștie (Szászváros).

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea feței și mânilor, dând totodată și o finețe deosebită. Delătorează tot felul de necurățenii de pe mână și față, ca: pete, bubițe, sgrăbunțe, pistonii (mitesser), și netezește sbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine și din plăcute mirosuri de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuințată, pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ce alt-cum ar cauza vântul, răceala și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 coroană.

Veturien parfem. Vera-violeta, cel mai fin parfem de violele. Prețul 1.60 fileri.

Apa de gură „Kremsier“. Prin întrebuințarea apei acestuia nu de-rea dinților și întărește dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acestuia se delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acestuia cu praful de dinți »Kremsier«, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Praful de dinți „Kremsier“. Prin întrebuințarea prafului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri.

Perii de dinți, fine. Alegere mare — în diferite prețuri. — **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1.20 fileri.

— **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fil.

— **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleica, p. conservarea părului. 1 sticlă 80 fil.

Diferite mirosuri de parfemuri franceze de prima calitate — se capătă după măsură.

Săpunul de benzoe mygdale e cel mai bun în întrebuințare. Săpunuri foarte fine — și deosebit plăcut mirositoare, se capătă din flori de violele, marguerite și scumpină (iorgovan) à 70 fileri, precum și săpun de ouă a 20 fileri.

! Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor likeruri și diferite beuturi! !

!! Thee foarte fină !!

Alegere mare în perii de dinți, în diferite prețuri.

Un învățcel tipograf

să primește la „Tipografia Nouă“ în Orăștie. Să fie de 14—15 ani, bine dezvoltat.

☉ ☉ ☉ Să știe bine ceti și scrie. ☉ ☉ ☉

Fondată în 1903.

Fondată în 1903.

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.

TIPOGRAFIA aceasta este provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, este pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt și cu acurateță, precum: **Opuri și broșuri, placate, bilete de logodnă și cununie, carte și epistole, couverte în toată mărimea, note, circulare și preț-curenturi, bilete de vizită, după plac și cerere, registre și imprimate** pentru toate speciile de serviciuri, **bilanțuri, compturi, adrese și anunțuri.** — Tipărituri de tot felul pentru băncile românești. — Asigurăm totodată pe cei-ce doresc a ne onora cu comandele d-nealor, că pe lângă promptitudine și acurateță, ne vom nisui ca lucrările săvârșite în această Tipografie, să fie lipsite și de erorile de tipar.

Prețuri foarte moderate! Executare repede!